

परवाच पौर्णिमा झाली. होळी पौर्णिमा होती त्या दिवशी आमच्या राघव - माधवने चंद्र पाहिला. गोल गरगरीत चंद्र पाहून दोघेही खुद्कन हसले. त्यांना त्या चंद्रावरील डागांचे कुतूहल वाटले. त्यांनी लगेच चंद्रावर कोण आहे, असा प्रश्न केला. चंद्रावर ससाच आहे, राघवने आपल्या आवडीच्या सशाला पसंती दिली. माधवला त्याचे म्हणणे पटले नाही, तो लगेच म्हणाला, हे हरिणच आहे. ससा की हरिण हा वाद सुरू झाल्यावर नेमके कोण बरोबर हा प्रश्न मलाही पडलाच.

चंद्रावर नेमके कोण आहे, याचा उत्तर काय द्यायचे? याचा विचार मनात सुरू झाला. पण माझा विचार होईपर्यंत माधव - राघव कुठले दम काढायला. त्यांच्या प्रश्नांची सरबत्ती सुरूच झाली. सांगा बाबा. चंद्रावर कोण ससा की हरिण? थांबा हं! असे म्हणून मी त्यांना थांबवले.

हे बघा त्याची गोष्टच सांगतो ना तुम्हाला. गोष्ट म्हटले की दोन्ही स्वाऱ्या खूप झाल्या. लवकर सांगा. चंद्रावरच्या सशाची गोष्ट, राघवने चटकन सांगितले. माधव आडवा येत म्हणाला नाही बाबा तुम्ही चंद्रावरच्या हरणाचीच गोष्ट सांगा. हरिण ससा या वादात माझी गोची होणार असे स्पष्टच दिसत होते. काय करायचे.

सशाच्या रथातून चंद्र रोज पूर्वेकडून पश्चिमेकडे प्रवास करायचा. त्याला पृथ्वीवर चंद्रप्रकाश वाटायचा असे ना? चंद्रप्रकाशातील अमृत पृथ्वीतलावरील वनस्पती, प्राणी यांना खूप उपयुक्त असते. माझी गोष्ट सुरू झाली. तेवढ्यात माधवने शंका विचारली, बाबा अमृत म्हणजे काय? अमृत हे एक पेय आहे, त्यामुळे ताकद वाढते, माणूस कधीच मरत नाही, अशी आपल्या पूर्वजांची श्रद्धा होती. परंतु अमृत कोणालाच मिळत नव्हते ना, राघवने युक्तिवाद केला. अमृत कोणी पाहिले आहे, ते केवळ पुराणकथातच आढळते, आणि कोणीच असा अमर होत नसतो, उगाच कुठल्याच भ्रमात राहू नको, आईने प्रवेश करीत सांगितले.

तर त्याचे काय आहे, चंद्रप्रकाशातील अमृत म्हणजे त्याची शीतलता. दिवसभराच्या उन्हाने सर्वांचीच लाहीलाही होतो. चंद्राच्या थंड किरणांनी त्या उष्णतेचे दमन व शमन होऊन जीव सुखावतो, त्यालाच अमृत म्हणायचे. आपण दिवसभर उन्हात थकून भागून आल्यावर लिंबाचे सरबत प्यायल्यावर किती थंड वाटते. तसेच चंद्रकिरणांतील त्या द्रवामुळे झाडा-वेलींना गायी गुरांना जंगली जनावरांना शीतलता मिळते. जणु अमृत प्यायल्यासारखे वाटते. म्हणून तर कोजागरी पौर्णिमेला आपण दूध चंद्रप्रकाशात टेवून ते नंतर पितो की नाही, दोघांना प्रतिप्रश्न करीत आमची गोष्ट पुढे सरकत होती.

तुम्ही सांगितले की चंद्र सशाच्या रथात बसून जात असे, म्हणजे, चंद्रावर सशाच होता की नाही, राघवने आपलेच म्हणणे खरे असल्याचा दावा केला. हो हो बाबा चंद्रावर सुरवातीला ससाच होता, त्याचा रथ ओढायला. पण ससा एवढासा. तो दमायचा. चंद्राची पंचाईत व्हायची. मग एके रात्री फिरता फिरता एका जंगलात एक हरिण खूप जोरात पळताना चंद्राला आढळले. चंद्र मनातल्या मनात खूप खूप झाला. चंद्राने ने मग हरणाला सांगितले हरणा हरणा माझ्या रथाला ओढण्याचे काम तू करशील का? चंद्राने विचारताच हरणाला खूप आनंद झाला. आपल्याला आता आकाशात फिरायला मिळणार, आपण चंद्राचे वाहन होणार, याचा त्याला अभिमानही वाटला. झाले मग पौर्णिमेपासून हरिणच चंद्राचा रथ ओढू लागले. ससा बिचारा नाराज झाला. काय करावे, त्याला कळेना. तो खूप अपसेट झाला. आपण चंद्राच्या एवढे जवळचे पण चंद्राने आता हरणाची सोबत घेतली. आपले काय काम, आपल्याला कोण मान देणार, या आणि अशा अनेक शंका त्याला सतावू लागल्या. ससा आता मनातल्या मनात हरणावर जळू लागला. हरणाला सुख मिळते, त्याला वाहनाचा मान मिळतो. हे त्याला काही पाहवेना. रोज काही

ना काही खुसपट काढून ससा हरणाला सतावू लागला. त्याच्याशी वाद घालू लागला. कधी कधी दोघांची भांडणे इतकी विकोपाला जात की काही विचारू नका. त्यांच्या रोजच्या या वादाने चंद्रही वैतागला. त्यांचा काही बंदोबस्त केला पाहिजे, असे त्याला वाटू लागले. पण कुणाला दूर लोटावे, कुणाला जवळ ठेवावे, याचा निर्णय त्याला घेता येईना, कारण दोघेही त्याला प्रियच होते. असे करता करता एक दिवस त्यांचे भांडण शब्दांवरून म्हणजे मुद्यांवरून गुद्यांवर येऊ लागले. तेव्हा चंद्र त्यांना समजावून थकला. चंद्राने समजावताच तेवढ्यापुरते दोघे भांडण थांबवत पुन्हा काही वेळाने यांचे पहिले पाढे पंचावन्न सुरूच. एके दिवशी चंद्रावर नील आर्मस्ट्रॉंग नावाचा चांद्रवीर गेला. त्याने पाहिले की चंद्रावर सशाचा व हरणाचा वाद रंगला आहे. त्याने दोघांची समजूत काढण्याचा प्रयत्न केला. एके दिवशी चंद्राने सशाला समजावले पण आता त्याने चंद्राशीही वाद सुरू केला. तेव्हा चंद्र वैतागला. हरिण आणि सशाची त्या दिवशी चांगलीच जुंपली. नील आर्मस्ट्रॉंगही मध्ये पडला. त्यालाही दोघांचा तडाखा बसला. नीलसारख्या पाहुण्यांना धक्का देण्याच्या दोघांच्या कृतीने चंद्रही रागावला. एवढ्यात सशालाच धक्का पुन्हा एकदा नील आर्मस्ट्रॉंगला लागला. त्या धक्क्याने नील पडला नाही. पण ससा मात्र ससा चंद्रावरून खाली फेकला गेला. ससा पृथ्वीवर पडल्यावर हरणाला गर्व झाला. त्यानेही नीलशी उद्धटपणे वागण्यास सुरवात केली. त्यावेळी चंद्रानेच हरणाला खाली पृथ्वीवर फेकून दिले. तो गुरुत्वाकर्षण कक्षेत पडू खाली पृथ्वीवर आला. हे पाहून चंद्र रागावला त्याने मग हरणालाही खाली ढकलून दिले आणि हरिणही पृथ्वीवर येऊन पडले. हरणाची व सशाची जेथे झटापट झाली तेथे काही खड्डे पडले. बाकीचा भाग उंचवट्याचा होता त्याचे डोंगर बनले. त्यावेळी नीलची पृथ्वीवर परतण्याची वेळ झाली. चंद्राचा पाहुणचार स्वीकारून आपल्या यानात बसून नील परतला. पण तेथील सगळा प्रकार पाहून त्याने बाकीची गंमत न सांगता चंद्रावर किती व कसे डोंगर आहेत. खड्डे आहेत, पाणी कसे नाही. चंद्रावर त्याला सशा व हरणाचे धक्के खावे लागले त्यामुळे त्याचा तोल कसा जात होता. आताही चंद्रावर नीट उभे राहता येत नाही, उडी मारल्यासारखेच वाटते. मग काय राघव - माधव चंद्रावर ससाही नाही व हरिणही नाही, हे पटले ना? चंद्रावरचे डाग म्हणजे डोंगर दऱ्या आहेत आणि तेथे गुरुत्वाकर्षण नसल्याने तेथे उड्या मारत चालावे लागते हेच खरे. आता मात्र भांडू नका हं चंद्रावर कोण हरिण की ससा म्हणून.

---